

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10611

Tarih : 20.02.2025

24434

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Kamuran TANHAN

Mardin Milletvekili

Türkiye'de de dil çeşitliliği önemli bir yer tutmakta, ancak bazı diller yok olma tehdidiyle karşı karşıyadır. Kapadokya Yunancası, Mlahso ve Ubıhça gibi diller tamamen kaybolmuşken, Hertevin, Ladino, Süryanice, Hemşince ve Kürtçenin Zazaca (Kırmancki) lehçesi hala tehlike altındadır. Dil kaybı yalnızca iletişim biçimlerinin yok olması anlamına gelmez; aynı zamanda kültürel miras, gelenekler ve bilgi birikimi de kaybolur.

UNESCO, dil koruma ve yaşatma konusunda çeşitli programlar yürütse de bu süreçlerin daha etkili olabilmesi için devletlerin ve kurumların dil politikalarını gözden geçirmeleri ve destekleyici önlemler almaları gerekmektedir.

Bu temelde Türkiye'de bazı üniversitelerde Kürdoloji bölümleri bulunsa da anadilinde eğitim hakkı temel bir sorun olarak devam etmektedir. Anasınıfından itibaren kendi dilinde eğitim almayan bireylerin, üniversite düzeyinde bu dili akademik seviyede öğrenmesi ve başarılı olması zordur. Dil, sadece iletişim aracı değil, aynı zamanda kimlik ve kültürün taşıyıcısıdır.

Yapılan araştırmalar anadil temelli eğitim politikalarının, bireysel ve akademik başarıyı artırırken kültürel gelişimi de desteklediğini göstermektedir. Bu temelde Kürtçenin eğitim sisteminde hak ettiği yeri bulması için sadece üniversitede göstermelik bölümlerin açılması yeterli değildir. Anaokulundan üniversiteye kadar anadilinde eğitim güvence altına alınmalıdır. Bu durum eğitimde eşitlik ve adaletin sağlanması için zorunlu olguların başında gelmektedir.

Artuklu Üniversitesi 2011-2012 öğretim yılında Türkiye’de Kürt Dili ve Edebiyatı lisans programı için öğrenci alan ilk üniversite olmuştur. Artuklu’nun ardından 2012 yılında Diyarbakır Dicle Üniversitesi bünyesinde Kürt Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı kurulmuştur.

2024 yılının başında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Dicle Üniversitesi’ne 40 öğretim üyesi ve 28 öğretim elemanı olmak üzere toplam 68 akademisyen alımı için kadro açmış, bu kadrolar arasında Kürdoloji yine yer almamıştır. 13 yıldır açık olan bölüme lisans eğitimi verecek akademisyen atanmamıştır.

Halihazırda Mardin Artuklu, Dicle, Muş Alparslan ve Bingöl Üniversitelerinde lisans, lisans eğitimi veren bu dört üniversiteyle birlikte Van Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde yüksek lisans ve Mardin Artuklu ile Bingöl Üniversitelerinde doktora düzeyinde Kürt dili üzerine programlar bulunmaktadır.

Öte yandan yukarıda bahsi geçen üniversitelerde Kürtler ve Kürtçe üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar “Yaşayan Diller ve Lehçeler Enstitüsü”ne bağlı yapılmaktadır. Ancak bu çalışmaların “Yaşayan Diller ve Lehçeler” şeklinde adlandırılması açık olmayan/ima edici isimlerle değil, bilimsel, akademik gerekler doğrultusunda kendi isimleriyle açılması gerekmektedir.

Türkiye’de beş üniversitede Kürt Dili ve Edebiyatı bölümü olmasına rağmen, öğretmen atamaları yok denecek kadar azdır. Son 10 yılda ataması yapılan Kürtçe öğretmeni sayısı sadece 189’dur. Kürtçe öğretmeni 2024 KPSS atamalarında Kürtçenin Kurmanci ve Kirmançki (Zazaki) lehçeleri için yalnızca 10 kontenjan ayrılması, kaldı ki geçmiş yıllardaki atama sayıları eser miktarda olacak şekilde 1 yahut 2 idi, bu alandaki sınırlayıcı politikaları gözler önüne sermektedir. Atama ve istihdam olanaklarının bu denli düşük kalması, kişilerin bu bölümleri tercih etmesini de olumsuz etkilemektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de yok olmakla yüz yüze olan, Hertevin, Ladino, Süryanice, Hemşince ve Kürtçenin Zazaca (Kırmancki) lehçesi gibi dillerin korunması için Bakanlığınızca yapılan çalışmalar nelerdir?

2. Kürtçenin eğitimdeki yeri ve önemiyle ilgili olarak, mevcut müfredat ve öğretim politikaları, dil çeşitliliğini ne ölçüde etkilemektedir? Kürtçenin eğitimde kullanımı ve korunması konusunda hangi adımlar atılabilir? Bu konuda Bakanlığınız tarafından yürütülen çalışmalar ve atılan somut adımlar nelerdir?
3. Kürtçenin resmi dil olarak tanınmaması ve eğitiminin sınırlı düzeyde sunulması, ana dili Kürtçe olan ve Türkçeyi yeni öğrenen ilkokul öğrencilerinin eğitim sürecini nasıl etkilemektedir? Bu durum, öğrencilerin eğitim hakkına erişiminde ne gibi zorluklar yaratmaktadır? Bu konuda yapılan düzenlemeler yeterli midir, öğrencilerin anadilinde eğitim alabilmesi için Bakanlığınızca ne gibi adımlar atılacaktır?
4. Bakanlık olarak, dil çeşitliliği koruma adına yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve eğitimin diğer bileşenleriyle iş birliği yapıyor musunuz? Eğer öyleyse, bu iş birliğini geliştirmek adına Bakanlığınızca hangi çalışmalar yapılmaktadır?
5. Son 5 yılda Kürdoloji bölümünü tercih eden ve bu bölümden mezun olan öğrenci sayısı kaçtır?
6. Son 10 yılda ataması yapılan Kürtçe öğretmeni sayısı sadece 189'dur. Halihazırda Türkiye'de beş üniversitede Kürt Dili ve Edebiyatı bölümü olmasına rağmen, öğretmen atamaları yok denecek kadar az olmasının sebebi nedir?
7. 2024 KPSS atamalarında 20 bin öğretmen içerisinde Kürtçenin Kurmanci ve Kirmançki (Zazaki) lehçeleri için yalnızca 10 kontenjan ayrılmasının gerekçesi nedir?
8. 2024/2025 eğitim ve öğretim yılında Kürtçe seçmeli dersini seçen öğrenci sayısı kaçtır? Bu öğrencilerden kaç Kurmanci kaç Zazaki lehçelerini seçmiştir?
9. Kürtçe seçmeli ders olarak neden ortaöğretim kurumları eğitim müfredatında yer almamaktadır? Temel eğitim ikinci kademe okullarında seçilebilen ve öğretimi yapılan Kürtçe derslerinin yeterli olmadığı gerçeği karşısında, Kürtçe dil öğretiminin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik bu derslerin ortaöğretim kurumlarında verilmesi adına bir çalışmanız var mıdır?
10. Yeni dönem öğretmen atamalarında Bakanlığınızca kaç Kürtçe öğretmeni ataması yapılması planlanmaktadır?